

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zvýšení bezpečnostních aspektů v návrhu nového zákona o zbraních

Návrh nového zákona o zbraních [1] připravený expertní pracovní skupinou při Ministerstvu vnitra dozrává své finální podoby a později v průběhu letošního roku bude předložen ke schválení Parlamentem (pozor: nezaměňovat s implementační „mininovelou“ nynějšího zákona o zbraních č. [119/2002](#) Sb., PS tiskem č. 92 [2], který Sněmovna projednává v současné době). Tento článek shrnuje, jak návrh zásadním způsobem posiluje bezpečnostní aspekty prověřování zájemců a držitelů zbrojních oprávnění. Kromě toho nastiňuje oblasti, které by si zasloužily další zlepšení.

Česká legislativa civilního držení zbraní se vymyká tomu, co je typické pro většinu Evropské unie. Ve většině členských zemí je civilní držení zbraní vnímáno jako volnočasová aktivita, jen nebezpečnější než jiné sporty. Legální držení zbraní zde existuje pouze v rámci sportovní a lovecké střelby (případně sběratelství). Palné zbraně pro obranu představují společenské a mnohdy i legislativní tabu. Nejlépe to dokresluje případ šéfredaktora Charlie Hebdo, který jako sportovní střelec žádal o povolení nosit pistoli pro sebeobranu. Byť byl vysoko na kill listu Al Kájdý, dostával pravidelné výhrůžky smrti a dříve byl i terčem útoků, žádosti nebylo vyhověno.[3]

Tomuto evropskému standardu se vymykají dvě větve odlišného přístupu. První představuje civilní držení zbraní pro kolektivní obranu (např. Švýcarsko, Finsko) a druhou pro individuální obranu (vedle České republiky např. Estonsko, částečně také Slovensko a Rakousko).

V České republice má 80% legálních držitelů zbraň pro účely ochrany života, zdraví a majetku. Podobně jako se liší převažující vnímání civilního držení zbraní, je odlišný také přístup v rámci vlny novelizací v souvislosti s implementací zbraňové směrnice z roku 2017[4] (většina států provádí novelizace nad rámec implementačních povinností).

Ve státech, kde je civilní držení zbraní stavěno na úroveň „golfu, ale nebezpečného“, novelizace vedou především k zvyšování administrativní zátěže a praktických překážek k přístupu ke zbraním. Česká republika se v rámci návrhu nového zákona vydává opačnou cestou, přičemž od snížení administrativní zátěže si slibuje uvolnění prostoru pro policisty na úseku zbraní od „papírování“ a jejich vyšší zapojení do činností majících opravdovou přidanou hodnotu pro zajištění bezpečnosti.

S tím souvisí také úprava bezpečnostních aspektů v návrhu nového zákona o zbraních. Tedy zpřísnění a upřesnění klíčových bezpečnostních předpokladů pro držení zbrojního oprávnění.

Prodloužení doby pro znovunabytí bezúhonnosti

Dosavadní zákon o zbraních vycházel z principu, že až na výjimky má každý možnost znovunabytí bezúhonnosti (ta je v zákoně o zbraních koncipována nezávisle na zahlazení odsouzení dle trestního zákoníku). V tomto ohledu je zajímavé srovnání s americkou úpravou, která na federální úrovni doživotně zakazuje držení zbraní komukoliv, kdo byl odsouzen za spáchání trestného činu, za který lze uložit trest odnětí svobody v délce více než jeden rok (porušení zákazu je pak trestným činem s trestem až deseti let odnětí svobody, stejně tak vědomé předání zbraně takovéto osobě).

Kromě otázky doživotního zákazu legálního držení palných zbraní (nemožnosti splnit podmínku

bezúhonnosti) návrh nového zákona o zbraních pozměňuje také délku dob pro znovunabytí bezúhonnosti u méně závažných trestných činů. (Upozornění: ve srovnání níže s ohledem na rozsah článku provádím zásadní zjednodušení.)

- **Doživotní zákaz:** Doposud pouze v případě odsouzení za vyjmenované nejzávažnější trestné činy, pokud současně *došlo k uložení trestu odnětí svobody* na více než 12 let.

Nově u všech trestných činů, za jejichž spáchání lze uložit výjimečný trest, bez ohledu na délku uloženého trestu.

- **Zákaz 20 let od vykonání trestu:** Doposud v případě stanovených trestných činů, pokud byl uložen trest odnětí svobody na více než 5 let.

Nově v případě všech úmyslných trestných činů, pokud byl uložen trest odnětí svobody na více než 5 let. V případě spáchání násilím/se zbraní (jakoukoliv) se doba prodlužuje na 30 let.

- **Zákaz 10 let od vykonání trestu:** Doposud v případě úmyslných trestných činů, pokud byl uložen trest odnětí svobody na více než 2 roky.

Nová úprava zachovává; v případě spáchání násilím/se zbraní se doba prodlužuje na 15 let.

- **Zákaz 5 let od vykonání trestu:** Doposud v případě úmyslných trestných činů, pokud byl uložen trest odnětí svobody kratší než 2 roky nebo jiný než nepodmíněný trest odnětí svobody.

Nová úprava zachovává; v případě spáchání násilím/se zbraní se doba prodlužuje na 10 let.

- **Zákaz 3 roky od vykonání trestu:** V případě upuštění od potrestání, podmíněného upuštění od potrestání s dohledem, ad., u úmyslných trestných činů a dále v případě nedbalostních trestných činů týkajících se zbraní a střeliva.

Nová úprava zachovává; v případě spáchání násilím/se zbraní se doba prodlužuje na 10 let.

Z výše uvedeného zjednodušeného shrnutí je viditelný důraz na citelné prodloužení doby potřebné pro znovunabytí bezúhonnosti v případě společensky nejškodlivějších jednání.

Další možné zpřísnění, které bude pravděpodobně předmětem parlamentní debaty, by mohla představovat otázka *opakovaného* odsouzení za méně závažné úmyslné trestné činy. Ať už vedoucí k úplné nebo dlouhodobé ztrátě bezúhonnosti.

Přece jen výše uvedená úprava vychází z předpokladu, že uběhnutím stanovené doby se pravděpodobnost recidivy úmyslného trestního jednání zásadně snižuje, v důsledku čehož by doživotní zákaz byl nelegitimní. Pokud se takový předpoklad ve vztahu ke konkrétní osobě ukáže mylným, jeví se opětovné užití stejného předpokladu vůči též osobě jako nepřiměřené v poměru k zájmu společnosti na znemožnění dostupnosti legálních palných zbraní potenciálně rizikovým osobám.

Upřesnění a zpřísnění zdravotní způsobilosti ve vztahu k duševnímu zdraví

Zdravotní způsobilost zahrnuje komplexní problematiku od motorických schopností až po zrak. V souvislosti s civilním držením zbraní jde z hlediska bezpečnosti především o otázky duševního zdraví.

Ze strany zbraňových odpůrců pravidelně vznášený požadavek povinných psychiatrických prohlídek

zájemců a držitelů návrh nové úpravy nezavádí. Domácí zkušenosti ukazují nízkou efektivitu (viz případy vrahů – aktivních či bývalých členů bezpečnostních složek[5], či nejméně dvou držitelů zbrojního průkazu - vrahů, kteří prošli psychiatrickým vyšetřením[6]) a zahraniční zase ukazují významný nárůst míry korupčního jednání souvisejícího s prověřováním zájemců o zbrojní oprávnění.

V čistě pragmatické rovině nicméně odmítnutí tohoto požadavku vychází ze stejných předpokladů, jako výše uvedená snaha dát policistům větší prostor k činnosti s vysokou přidanou hodnotou namísto současného zahlcení papírováním. Pokud by systém byl zahlcen 60.000 psychiatrickými vyšetřeními ročně (při 300.000 držitelů a opakování každých pět let), pak by na jednu stranu jistě generoval určité procento osob, které by byly mylně diagnostikovány jako nezpůsobilé. Na druhou stranu by masovost vedla k nebezpečí nedostatečného zkoumání u osob, které by si pozornost opravdu zasloužily.

Návrh zachovává současný systém potvrzení o zdravotní způsobilosti vydávaných praktickým lékařem žadatele. Je na praktickém lékaři, aby vzhledem k dlouhodobé anamnéze a výsledku aktuální prohlídky zvážil potřebu dodatečného vyšetření specialistou, včetně psychiatra.

Tento zaběhnutý systém návrh nově doplňuje v případech osob, kterým bylo dříve uloženo ochranné léčení, zabezpečovací detence, nebo které byly dříve drženy ve zdravotním ústavu bez svého souhlasu, protože ohrožovaly bezprostředně a závažným způsobem sebe nebo své okolí, o podmínku doložení zdravotní způsobilosti dvěma nezávislými znaleckými posudky. Jde o zásadní pojistku, která odpovídá realitě svobodné volby praktického lékaře. Tj. situaci, kdy žadatel potenciálně může vyzkoušet desítky praktických lékařů, dokud nenajde toho „správného“.

Na stejnou situaci míří také další novinka. **Policie nově dostává obecnou možnost určit poskytovatele zdravotních služeb, pokud má podezření na ovlivnění nestrannosti. Tím se i u osob, které nebyly drženy v ústavu způsobem popsáným v předchozím odstavci, omezuje prostor pro „doctor shopping“.**

Poskytovatelé zdravotních služeb nově dostanou také možnost přístupu do centrálního registru zbraní. Z něj si budou moci ověřit, zda-li konkrétní pacient, u nějž došlo ke změně zdravotního stavu, je držitelem zbrojního oprávnění. Změnu stavu pak budou povinni ohlásit policii.

Policejní pravomoci, jak byly rozšířeny po útoku v Uherském Brodě, návrh zachovává. Policie tedy může nařídit předložení posudku o zdravotní způsobilosti kdykoliv (změna již před UB) a v případě závažných podezření může přistoupit k předběžnému zajištění zbraní a střeliva (změna po UB).

Na straně nové zbraňové legislativy se z pohledu duševního zdraví činí maximum. Jak ukázal útok spáchaný loni nelegálně palnou zbraní v Ostravě, či celá řada předcházejících činů spáchaných chladnými zbraněmi, je možná na čase zaměřit se na tuto problematiku také mimo souvislosti legálního držení zbraní.

Spolehlivost

Spolehlivost v zákoně o zbraních představuje zvláštní kategorii bezpečnostní prověrky žadatele vedle bezúhonnosti. Kromě podmíněného zastavení trestního stíhání či podmíněného odložení návrhu na potrestání po dobu běhu podmínky tato kategorie sleduje především přestupky ve vybraných úsecích. Spáchání dvou přestupků v průběhu tří let vede ke ztrátě spolehlivosti, a tedy i zbrojního průkazu, pokud lze držitele v souvislosti s takovým jednáním považovat za vážné nebezpečí pro veřejný pořádek a bezpečnost.

Další kategorií spolehlivosti je zákaz nadměrného užívání alkoholu nebo prokazatelného požívání

návykových látek.

Právě spolehlivost se v posledních letech ukazuje jako klíčová pro identifikaci potenciálně rizikových osob. Pachatel útoku v Uherském Brodě byl znám pro opakované páchání přestupkového jednání, které by zřejmě mělo být důvodem pro mnohem dřívější odebrání zbrojního průkazu. Tento případ urychlil již delší dobu projednávané zavádění registru přestupků.

Samotný registr ale není samospasný. Řada medializovaných případů legálních držitelů zbraní z posledních let (naštěstí nikoliv tragických) ukazuje, že prostor získaný „osvobozením od papírování“ by policisté měli využít právě k většímu zaměření na otázky spolehlivosti.

Ať už jde o požívání návykových látek, nebo asociální chování projevující se formou série přestupků, zdá se, že co do identifikace potenciálně rizikových osob tato oblast představuje v současnosti nejslabší článek.

Návrh zákona v tomto směru zachovává stávající úpravu. K jeho účinnému provádění ale bude nezbytné zavést jednotné interní instrukce a metodiky postupů, které v současnosti neexistují[7]. A to nejen vůči policistům pracujícím přímo na úseku zbraní a střeliva, ale především vůči sboru jako celku. Protože jsou to především policisté v poli, kteří přicházejí do kontaktu s pachateli přestupků, opilci nebo jinak ovlivněnými osobami, a na těch záleží správné předání informací k policistům, kteří následně rozhodují o zachování či odebrání zbrojního oprávnění.

Cizinci

V současnosti má zbrojní průkaz 1.460 cizinců.

Nynější zákon stanoví, že v případě občanů států mimo EU, Schengenskou úmluvu, NATO (dále osob s trvalým pobytem, jejich rodinných příslušníků s dlouhodobým pobytem, azylantů) má policie při vydávání zbrojního průkazu široké pole působnosti při uplatňování správního uvážení.

Současná realita desítek teroristických útoků spáchaných občany zemí Evropské unie a více než pět tisíc občanů zemí Evropské unie v řadách Islámského státu, vyžaduje nový pohled na problematiku zbrojních oprávnění cizinců.

Při zohlednění faktu, že legislativa Evropské unie neumožňuje zavedení pravidel, která by byla pro občany členských států EU přísnější než pro české občany, je nutno konstatovat, že hlavní bezpečnostní záruku v tomto směru představuje odlišnost českého jazyka. Požadavek absolvování zkoušky odborné způsobilosti v češtině, při zohlednění nízkých cen nelegálních zbraní na černém trhu v západoevropských zemích, činí česká zbrojní oprávnění pro rizikové skupiny občanů členských států EU neatraktivními.

I tak návrh přichází se změnou. Především zavádí správní uvážení pro případy osob, které v posledních 10 letech strávily více než 18 měsíců nepřetržitě v zahraničí. Korektiv zde představuje předpoklad ohrožení veřejného pořádku nebo bezpečnosti.

Návrh dále po švýcarském vzoru zavádí možnost stanovení okruhu států, jejichž občané budou obecně považováni za nezpůsobilé k vydání zbrojního oprávnění, a to prostřednictvím nařízení vlády. Zde možná ještě dojde ke změně. Namísto seznamu států by byli apriori za nezpůsobilé považováni občané všech neunijních zemí s možností udělení výjimky na základě správního uvážení.

Sdílení informací mezi jednotlivými databázemi

Návrh nového zákona o zbraních cílí na výrazné ulehčení administrativy jak na straně držitelů, tak i na straně policie. Jeho provedení si vyžádá vytvoření zcela nového databázového systému, který nahradí současný centrální registr zbraní.

Nový systém by měl být schopen automatizovaně a v reálném čase pracovat také s daty jiných rezortů, zejména databázemi rejstříku trestů a rejstříku přestupků Ministerstva spravedlnosti.

V současnosti je prověřování údajů mezi těmito databázemi navzájem prováděno prostřednictvím manuální výměny požadavků a odpovědí. Jako každý jiný systém závislý na lidském faktoru i tento představuje riziko z hlediska možné chybovosti. Jeho nahrazení tak nemůže přijít dostatečně rychle.

Závěrem

Zbraňová směrnice představuje pro českou zbraňovou legislativu tak cizorodý prvek, že její implementace způsobem, který by nevedl k rozvrácení současného funkčního stavu, si vyžádala přípravu zcela nového zákona zbraních. Tato příležitost byla využita k precizaci a doladění ustanovení a postupů souvisejících s bezpečnostním prověřováním žadatelů a držitelů zbrojních oprávnění.

Nezbývá než doufat, že návrh zcela nového zákona o zbraních neupadne v zapomnění v důsledku nyní probíhající ukvapené snahy o implementaci prostřednictvím novely současného zákona o zbraních po zamítnutí žaloby ČR proti zbraňové směrnici.

Mgr. Tomáš Gawron, LL.M.,
advokát

Autor je advokátem a členem expertní pracovní skupiny Ministerstva vnitra pro přípravu nové zbraňové legislativy.

e-mail: advokat@gawron.cz

[1] K dispozici >>> [zde](#).

[2] K dispozici >>> [zde](#).

[3] K dispozici >>> [zde](#).

[4] SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2017/853 ze dne 17. května 2017, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní.

[5] Viz případ vraha – bývalého policisty, který v roce 2005 údajně připravoval masovou vraždu v pražském metru. V rámci „přípravy“ zavraždil tři osoby v lesích. K dispozici >>> [zde](#).

[6] Viz případ vraha – stalkera v Praze v 2015 k dispozici >>> [zde](#) nebo případ vraha - učitele v roce 2013 v Raškovících. K dispozici >>> [zde](#).

[7] Vyjádření Policejního prezidia pro autora článku.

Další články:

- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)